

Suuret sanat

★
TARINOITA
SUOSIKKI-
BIISIEN
TAKAA

BAZAR

JANITA VIRTANEN

SUURET SANAT

JANITA VIRTANEN

☆☆☆
*Suuret
sanat* ☆☆☆

TARINOITA
SUOSIKKI-
BIISIEN
TAKAA

BAZAR

Bazar Kustannus

© Janita Virtanen 2021

Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

ISBN 978-952-376-103-2

Taitto: Susanna Appel

Painettu EU:ssa

Sisällys

Esipuhe	7
Alkusanat	9
Anssi Kela: Nummela	15
Ilkka Alanko: Juppihippippunkkari	29
Jussi Hakulinen: Joutsenlaulu	38
Edu Kettunen: Kone älä hydy	45
Pauli Hanhiniemi: Äiti pojastaan pappia toivoi	52
Pelle Miljoona: Moottoritie on kuuma	60
Heikki Salo: Marraskuu	67
Tero Vaara: Mitä yhdestä särkyneestä sydäimestä	79
Jarkko Martikainen: Valssi tanssitaidottomille	90
Knipi: Matkustaja	101
Jussu Pöyhönen: Pitääxunaina?	110
Otto Grundström: Hetken tie on kevyt	119
Kauko Röyhkä: Lauralle	127
Tommi Läntinen: Via Dolorosa	134
Sari Peltoniemi: Pikkuveli	142
Samuli Putro: Piha ilman sadettajaa	150
Jore Marjaranta: Miten pelko lähtee	164
Pate Mustajärvi: Kuuma kesä	171
Kalle Ahola: Hyvää yötä ja huomenta	179
Juha Lehti: Viimeisellä rannalla	188
Jukka Takalo: Suomirokkia	198
Kiitos	208

ESIPUHE

Kun tekee tietokirjan legendaarisista suomirock-muusikoista ja heidän legendaarisista suomenkielisistä sanoituksistaan, ketkä kirjaan kuuluvat? Tämä oli ensimmäinen kysymykseni, johon jäin hetkeksi jumiin. Kun mietin suomirockia, muistan musiikin, joka pauhasi omassa lapsuudenkodissani. Ne tietyt 1970-, 1980- ja 1990-luvun suurimmat biisit ja tekijät. Aloitin listan kasaamisen niistä. Sen jälkeen mietin, mitä kuuntelin itse teini-ikäisenä vuosituhaten vaihteessa. Sain listalle lisää nimiä. Suomirockia luukuttanut isäni oli suureksi avuksi muistellessaan omia suosikkejaan. Sitten aloitin googlettelun.

Vaikea kysymys oli myös se, mikä on suomirockia ja mikä -popia, joten yhdistin suomirock-genreen niin sanotun orgaanisen popin. Jätin pois elektronisen popin ja teknon sekä raskeamman metallimusiikin. Jos muusikon tai bändin tyyli tuntuu vaikealta määritellä, keskityin etsimään tuotannosta suomirock-henkistä hittiä.

Kirjassa mukana olevat muusikot ovat tunnettuja, 1900-luvun viimeisillä vuosikymmenillä uransa aloittaneita suomirock- tai pop-laulajia, jotka ovat itse tehneet joko kaikki sanoituksensa tai osan niistä – suomen kielellä. Pyysin haastattelua kolmeltakymmeneltäkolmelta muusikolta, joista kaksikymmentäyksi innostui lähtemään mukaan projektiin. Toivon, että en ole unohtanut ketään sellaista, joka olisi omasta mielestään kuulunut tähän kirjaan.

Haastattelin osaa muusikoista kasvotusten, osaa puhelimitse. Kirjoitin luvut näiden haastattelujen pohjalta. Kirjaan valikoituneet sanoitukset ovat omia ehdotuksiani, ja osassa luvuista sivutaan myös muusikoiden muita sanoituksia. Vaikka punaisena lankana ovat tarinat sanoitusten taustalla, kirjan tekstit ovat paljon muutakin. Muusikot kertoivat työskentelytavoistaan, onnistumisistaan ja haasteistaan. Olen todella kiitollinen heidän avoimuudestaan. Oli häkellyttävää, miten tarkkaan he muistivat vuosikymmenten takaisia asioita, yksityiskohtia ja tunnetiloja.

Tämän kirjan kirjoittaminen oli inspiroivaa, innostavaa, viihdyttävää ja hetkittäin myös liikuttavaa – juuri sitä, mitä myös sanoitukset ovat parhaimmillaan.

ALKUSANAT

”Mitä suomirock on” -kysymystä pohtiessani päätin, että kysyn sitä haastatteluissa myös muusikoilta itseltään. ”Kenestä kaikki alkoi” ei juurikaan jakanut mielipiteitä, sillä esille nousivat kolme nimeä: Hector, Juice ja Dave ”Isokynä” Lindholm.

Pate Mustajärvi kiteytti asian näin:

– Kun varhaisteininä aloin kuunnella musiikkia, kuuntelin pelkästään englanninkielistä rockia. Ensimmäisissä bändeissäni lauloin englanniksi tuttuja covereita, joita sitten vedimme koulun bileissä. Kun kuulin ensimmäisen kerran Dave ”Isokynä” Lindholmia, Hectoria ja lopulta myös Juicea, tapahtui täydellinen valaistuminen. Tajusin, että näitä juttujahan voi tehdä suomeksi. Jos näin ei olisi käynyt, olisin varmaan pikkuhiljaa jäämässä hitsarin hommista eläkkeelle. Ehkä laulaisin edelleen jossain pubin nurkassa Lynyrd Skynyrdiä huonolla englannilla. Ilman tätä kolmikkoa tuskin olisi Popedaa – ja tuskin monia muitakaan. Jos siihen aikaan olisi ollut Idols ja meikäläinen olisi mennyt sinne ilman säestystä, aika nopeasti olisi sanottu, että lähde nyt jumalauta kotio.

Muusikoiden suomirock-määritelmissä toistuivat neljä elementtiä: suomenkielisyys, asenne, orgaanisuus ja kitarat. Kalle Aholan mielestä rock-musiikkiin ja rock-käsitteeseen liittyy jonkinlaista kapinaa, riippumattomuutta ja kaupallisuuden vastakohtaa. Sitä, että voi nostaa esille asioita, joista yhteiskunnassa pyritään vaikenemaan.

Osa muusikoista ei osannut nimetä omaa genreään. Osa oli tarkoituksella jättänyt lokeroinnin tekemättä. Esimerkiksi Anssi Kela totesi näin:

– Yleensä toimittajat ja kriitikot tekevät lokeroinnit. En ole itse lokeroinut omaa juttuani muuten, paitsi minua närästäää suuresti, jos sitä kutsutaan iskelmäksi. Siinä menee raja. Toisaalta myös iskelmän määritelmä on muuttunut. Minulle Matti ja Teppo ovat iskelmää, mutta Iskelmäradiossahan soi nykyään myös pop- ja rock-musiikkia. Iskelmä ei ole enää musaa, jossa on häitari. Omassa nuoruudessani oli suomirockia ja humpppaa, ja kaikki iskelmä luettiin humpaksi. Jako oli selkeä.

Moni muusikko allekirjoitti ajatuksen, että suomirock oli vuosikymmeniä sitten helpompi määrittää. Oli selkeästi suomirockia, iskelmää tai discoa. Moni koki suomirockin nimenomaan vanhaksi musiikiksi eikä osannut nimetä uudempia suomirock-bändejä tai -artisteja.

Heikki Salolle suomirock-leima on ollut joskus myös rasite. Hän perusteli asiaa näin:

– Olin melkein kolmekymppinen gradun tehnyt yhteiskunta-politiikko, kun aloin tehdä suomirockia. Suomirock on vain yksi osa identiteettiäni. Olen aina tiennyt, että haluan tehdä myös lastenmusiikkia ja teatteria. Niillä kentillä suomirock-leimasta ei ole ollut muuta kuin harmia: olen aina ollut se rokkari, joka tulee tekemään teatteria.

Osa muusikoista korosti suomirockin kuuluvan myös teksteissä. Kauko Röyhkän mielestä kaikkien suomeksi rock-biisejä tekevien on tärkeää luoda oma kielensä, sillä suomirockissa ei voi käyttää englannin kielen rock-kliseitä.

Jarkko Martikaisen mukaan suomirock pohjaa suurelta osin runouden perinteeseen. Kerronnan merkitys on selkeä. Suomirockissa on hänen mielestään myös tiettyä melankoliaa. Pidän erityisen paljon tästä Martikaisen suomirock-tiivistelmästä:

– Suomirock on tavallaan kirveellä veistettyä. Se ei ole puukolla tarkkaan vuoltua ja hiomapaperilla viimeisteltyä. Suomirockista jää tikkuja sormiin.

Englannin kielestä aikoinaan suomen kieleen vaihtanut Tommi Läntinen sanoi, että omalla äidinkielellä teksteihin tulee enemmän sydänverta. Tunnistan tämän musiikin kuuntelijana. Kuuntelen erityisen tarkkaan suomenkielisiä sanoituksia, ja jos sanoitus ei tarjoa mitään tai tuntuu huonolta, koko biisi menee korvissani pilalle. Englanninkielistä musiikkia kuunnellessani en sen sijaan välttämättä edes kuuntele sanoituksia.

Miksi omalla äidinkielellä kuunneltu musiikki voi tuntua sisällöltään merkityksellisemmältä kuin vieraalla kielellä esitetty musiikki? Suomalaisen populaarimusiikin historiaan jääneitä sanoituksia käsittelevässä kirjassa tuntui tärkeältä etsiä vastauksia myös tähän kysymykseen.

Ennen kuin etsin haastateltavakseni musiikintutkijan, listasin myös muita mielestäni kiinnostavia kysymyksiä: Kuinka suuri osa ihmisistä pitää musiikkia tärkeänä osana elämäänsä? Millaiset asiat vaikuttavat siihen, millaiseen musiikkiin miellymme? Kokevatko ihmiset sanoitukset tärkeiksi? Mihin musiikin ja sanoitusten voima perustuu? Miksi ne voivat herättää koko tunteiden kirjon?

Kuten aiemmin mainitsin, omassa lapsuudenkodissani kuunneltiin suomirockia, ja tykästyin siihen myös itse. Isäni ja isosiskoni kuuntelivat lisäksi aktiivisesti kasarirockia. Aikuisiällä olen kuunnellut ja kuuntelen edelleen eniten 1960–1980-lukujen englanninkielistä rockia, mutta vahvimmat juuret tuntuvat löytyvän suomirockista. Sillä tulee varmasti olemaan minulle loppuelämäni ajan erityisen tärkeä merkitys. Huomaan myös, että kun olen esimerkiksi surulinen tai käsittelen joitakin suuria kysymyksiä, käännyin helpommin suomenkielisten biisien puoleen.

Pelle Miljoona tiivistä asian haastattelussaan näin:

– Aloin 1960-luvun lopulla kuunnella The Rolling Stonesia ja The Beatlesia radiosta. Olin silloin varhaisteini. Diggaan edelleen eniten juuri 1960-luvun musiikista. Silloin tehtiin parasta pop- ja rock-musaa. Se ensimmäinen juttu, joka kolahtaa, säilyy elämässä. Myöhemmin tulee muita juttuja, mutta pohja on olemassa.

Palataan nyt aiemmin luettelemiini kysymyksiin. Sain niihin tällaisia vastauksia musiikintutkija Jonna Vuoskoskelta:

Oman mielimusiikin kuuntelu lisää henkistä hyvinvointia ja vähentää stressitasoja. Mitä enemmän ihminen pitää kuuntelemastaan musiikista, sitä suuremmat hyödyt hän siitä saa.

Musiikkimieltymysten taustalla on suurelta osin tuttuus ja altistuminen. Ihmiset yleensä pitävät musiikista, joka tuntuu tutulta. Lapsuudessa ja nuoruudessa kuultu musiikki muovaa musiikkimieltymyksiämme. Sama ilmiö näkyy myös siinä, kun radiossa toistetaan tiettyjä biisejä riittävästi: osa kuulijoista tottuu ja tykää niihin.

Teini-ikä ja varhaisaikuisuus ovat herkintä altistumisai-
kaa. Monesti musiikki, josta ihminen pitää noin 20-vuotiaana, määrittelee pitkälti hänen loppuelämänsä musiikkimaun. Jos ihminen ei ala itse aktiivisesti etsiä omaa mielimusiikkiaan kokeilemalla erilaisia musiikkityylejä, mielimusiikkiksi jää helpommin se, mitä hän on kuullut lapsuudessaan ja nuoruudessaan eniten. Suomalaisessa kulttuurissa soitetaan erityisen paljon pop- ja rock-musiikkia, mikä luo näille genreille tietynlaisen itseään lisäävän altistumisvaikutuksen. Teini-iässä kaveripiirissä kuunnellun musiikin merkitys on usein erityisen voimakas.

Suurimmalle osalle ihmisistä musiikki on tärkeä osa elämää. Musiikin merkitys on korkeimmillaan teini-iässä ja

varhaisaikuisuudessa, ja usein se laskee hieman iän myötä. Silti yli 80 prosenttia vanhuksistakin kokee musiikin tärkeäksi elämässään päivittäin. Vain pieni osa ihmisistä kokee musiikin yhdentekeväksi.

Se, miksi omalla äidinkielellä kuunneltu musiikki voi tuntua sisällöltään merkityksellisemmältä kuin tuntemattomammalla kielellä esitetty musiikki, liittyy yleisesti ottaen kieleen: varsinkin tunnesanat koetaan voimakkaampina omalla äidinkielellä. Sama ilmiö pätee myös musiikin ulkopuolella: suomenkieliselle sanat ”rakastan sinua” sisältävät erilaisen tunnelatauksen kuin ”I love you”. Omalla äidinkielellä laulettujen sanojen ymmärtäminen on vaivattomampaa, ja myös vivahteita on helpompi tunnistaa kuin vieraammasta kielestä.

Ihmisissä on nähtävissä selkeä jako sen suhteen, kuinka tärkeiksi he kokevat sanat musiikissa ja kuinka paljon he kiinnittävät huomiota niihin. Joillekin sanoitukset ovat todella merkityksellisiä, kun taas jotkut eivät kuuntele sanoituksia ollenkaan, kielestä riippumatta. Selittäviä taustatekijöitä ei ole löydetty. Toisaalta kun on tutkittu sitä, miksi joistakin biiseistä tulee niin sanottuja inhokkibiisejä, myös sanoitusten merkitys on noussut vahvasti esille: etenkin pinnallisuus, mitään sanomattomuus ja epäaitous ärsyttävät. Moni haluaa ja etsii musiikista jonkinlaista tunnetason koskettavuutta.

Musiikin – kuten myös muiden taiteenmuotojen – voima perustuu nimenomaan sen tunnevaikutukseen: se voi herättää koko tunteiden kirjon. Kun ihminen kuuntelee musiikkia, tapahtuu tunteen tarttuminen. Tämä on empatian esimuoto, joka tapahtuu myös esimerkiksi keskustellessa: kun keskustelomme surullisen ihmisen kanssa, hänen tunnetilansa tarttuu helposti meihin ilman, että voimme vaikuttaa asiaan itse. Myös musiikilla on automaattinen vaikutus tunteisiimme, emmekä voi tietoisesti estää sen vaikutusta. Se, kuinka voimakasta

tunteen tarttuminen on, vaihtelee paljon eri ihmisten välillä. Mitä empaattisempi ihminen on, sitä voimakkaammin tunne yleensä tarttuu.

Kun verrataan muihin taiteenlajeihin, musiikilla on erityisen voimakas vaikutus ihmisen tunteisiin kuuloaistin kautta: kuulijan empatiakyky aktivoituu musiikkia kuunnellessa. Jos olemme surullisia, musiikki itsessään voi tuntua empaattiselta – ikään kuin musiikki tai artisti ymmärtäisi, miltä meistä tuntuu ja pukisi ajatuksemme sanoiksi tai musiikilliseksi ilmaisuksi. Tämä ilmiö selittää myös sitä, miksi ihmiset usein haluavat surullisena kuunnella surullista musiikkia: musiikki lohduttaa ja on tavallaan kuin ymmärtävä ystävä. Samaan tapaan energiseltä tuntuva musiikki voi antaa energiaa tai iloinen musiikki voimistaa ilon tunteita.

ANSSI KELA:

Nummela

ANSSI KELA MUISTAA tarkasti hetken, jolloin hän kirjoitti biisin, joka sai myöhemmin nimekseen ”Nummela”. Kela asui vielä Nummelassa ja istui silloisen työhuoneensa lattialla kuuntelemassa Bruce Springsteenin *Born in the U.S.A.* -albumia. Hänellä oli albumin sanoitusvihko käsissään, ja hän seurasi sanoja biisien mukana. Pian vuorossa oli ”My Hometown”.

– Kuuntelin sitä biisiä ja luin sen sanoitusta, kun yhtäkkiä lamppu syttyi pääni päälle: haluan kirjoittaa jotakin samanaista. Nousin ylös, menin työpöytäni äärelle, otin kynän ja paperia ja aloin kirjoittaa. Teksti syntyi siltä istumalta. Tuntui, että itse vain seurasin kynän liikkumista ja tekstin muodostumista – se oli kuin automaattikirjoittamista. Olin silloin kolmekymppinen ja tiivistin kolmeen säkeistöön kolme ensimmäistä vuosikymmentäni. Kun paperi oli täynnä, otin kitaran syliini. Ensimmäinen sointu, hyräilin sen päälle. Se oli siinä. Toinen sointu. Biisi syntyi täysin itsestään: ikään kuin se olisi vain annettu minulle, enkä olisi itse edes tehnyt sitä.

”Nummela” on kahdessa mielessä poikkeuksellinen biisi Kelan tuotannossa. Mitään muuta biisiä ennen ”Nummelaa” tai myöskään sen jälkeen Kela ei ole tehnyt yhtä nopeasti. Kela kertoo olevansa biisintekijänä yleensä todella verkkainen, ja

yhden biisin tekeminen on pahimmillaan kuukausien tai vähintään viikkojen homma. ”Nummela” on myös niitä harvoja Kelan biisejä, jotka ovat alkaneet tekstistä. Yleensä on vähintään joitakin säveliä, jokin sointukierto tai jonkinlainen rytminen idea, johon hän ryhtyy liittämään sanoja.

– Olen tavoitellut ”Nummelan” kaltaista luomisprosessia siitä lähtien. Olisi hienoa, jos biisit syntyisivät useammin tuolla tavalla, mutta en ole kokenut mitään vastaavanlaista enää.

Kun ”Nummela” tuli valmiiksi, se päättyi suoraan pöytälaatikkoon.

– Ajattelin, että nyt tein sellaisen biisin, jota en tule koskaan esittämään missään. En nähnyt minkäänlaista hohtoa siinä, että kolmekymppinen tyyppi kertoo omasta elämästään subjektiivisesta näkökulmasta ja melko yksityiskohtaisestikin. Eihän ketään voi kiinnostaa sellainen, eikä kukaan kuulija voi samaistua niin omakohtaisiin kokemuksiin. Pelkkä ajatus biisin julkaisemisesta tuntui absurdilta ja hieman kiusalliseltakin.

Kelalla oli samaan aikaan levyntekoprosessi loppusuoralla. Albumi oli pian lähdössä masterointiin, eikä sille kaivattu enää yhtäkään lisäbiisiä. Vaikka Kela piti uutta tekelettään pöytälaatikkomateriaalina, hän päätti kuitenkin soittaa sen levy-yhtiön yhteyshenkilölleen Asko Kalloselle. Kela ei muista, oliko hän tehnyt biisistä demon vai soittiko hän sen kitaralla, mutta hän muistaa Kallosen reaktion.

– Asko liikutui todella voimakkaasti ja sanoi, että tämä on pakko saada levyille mukaan. Biisillä ei ollut siinä kohtaa vielä edes nimeä. Asko ilmoitti, että biisin nimeksi on tullava ”Nummela” – ja samoin myös levyn nimeksi.

Kela oli pari vuotta aiemmin tutustunut nuoreen tuottajaan nimeltä Jukka Immonen ja halunnut hänet yhdeksi levynsä tuottajista. Immonen on nykyään Suomen tunnetuimpia, mo-

neen kertaan Emma-palkinnolla palkittuja tuottajia. ”Nummela” piti saada studiolla valmiiksi vauhdilla, jotta se ehtisi levyille mukaan.

– En muista, että studioon mennessä minulla olisi ollut mitään selkeää sovituseidea – se meni enemmänkin sellaisella ”tässä on biisi, ruvetaan tekemään” -tyylillä. Monesti prosessi menee niin, että otetaan askel johonkin suuntaan ja kaksi askelta taaksepäin. Kun jokin ei toimi, kokeillaan jotakin muuta, kunnes löytyy se juttu, joka toimii. ”Nummelan” kanssa koko prosessi oli sellainen ”Tehdään näin, tämä on mahtavaa. Tehdään noin, sekin toimi.” Siinä ei ollut yhtään taka-askeleita. Hyvänä esimerkkinä tästä toimii biisin huuliharppuintro. Biisi alkoi olla suurin piirtein kasassa, mutta pohdimme, että jonkinlainen teemamelodia voisi olla paikallaan. Minulla oli huuliharppu vieressäni pöydän reunalla. Katseeni osui siihen, ja sanoin, että voisin kokeilla vaikka sillä. Menin mikrofoniin äärelle ja pyysin Jukkaa laittamaan äänityksen päälle. Soitin sen aika pitkälti suoraan sellaisena, millaisena se päättyi levyille.

Kelaa huvittaa edelleen, miten väärässä hän oli siinä, ettei ketään voisi kiinnostaa ”Nummelan” kaltainen tilitys. Biisi opetti hänelle sen, että kirjoittamalla hyvin henkilökohtaisesta perspektiivistä tulee samalla kirjoitettua aina jostakin yllättävänkin yleisestä. Yksityinen voi olla hyvinkin yhteistä.

– Vaikka kirjoitin ”Nummelaan” asioista, jotka ovat tapahtuneet minulle, aika samanlaisia juttuja on kokenut moni muukin. Me kaikki käymme enemmän tai vähemmän samoja asioita läpi. Ja vaikka puhuisin Nummelasta, samaistuminen ei vaadi, että ihminen olisi itse asunut Nummelassa tai edes tietäisi, missä Nummela on. Biisin kaltaisia Nummeloita on Suomi täynnä.

Nykyään kun Kela laulaa keikoilla ”Nummelaa”, hän enää harvoin ajattelee laulavansa omasta elämästään.

– Kun ihmiset laulavat biisiä yleisössä mukana, välillä py-sähdyn miettimään, että tuo ihminen laulaa tuossa suuren liikutuksen vallassa minun elämästäni. Siitä voi tulla joskus hieman outo fiilis.

Nummela oli Kelalle albumina prosessi, jonka aikana hän löysi oman äänensä musiikintekijänä. Kela oli ollut vuosia Pekka ja Susi -yhtyeen solisti ja tehnyt bändille biisejä, mutta jälkikäteen Kela kuvailee tätä aikaa kompromissien sävyttämäksi oman äänen etsimiseksi. Kun bändi lopetti toimintansa ja Kela alkoi tehdä musiikkia vain itselleen, jo ensimmäisen biisin kohdalla hän tiedosti olevansa löytämässä jotakin.

– Uskon, että oman äänen löytäminen on elämän ja kuoleman kysymys kenelle tahansa kirjoittajalle. Se, että löytää oman juttunsa ja erottuu kaikista muista. Kaipa siihen tulisi jokaisen kirjoittajan ainakin pyrkiä. Jotkut syntyvät oman äänensä kanssa, ja heti heidän ensimmäisissä tekeleissään on jotakin todella uniikkia, josta heidän persoonansa tulee vahvasti esille. Minulle oman äänen löytäminen oli kolmentoista vuoden prosessi.

Tärkein ja merkittävin muutos tapahtui, kun Kela löysi tari-nankerronnallisen ilmaisun. *Nummela*-albumin ensimmäiset tarinat olivat ”Kaksi sisarta” ja ”Esko Riihelän painajainen”. ”Nummela” oli samaa jatkumoa, mutta siinä Kela käänsi koh-devalon poikkeuksellisesti itseensä.

Kela muistaa olleensa kiinnostunut tarinoiden kertomisesta jo Pekka ja Susi -yhtyeen aikaan, mutta bändin viitekehys ei tukenut ajatusta. Kiinnostus tarinoita kohtaan syntyi 1990-lu-vun alkupuolella, kun Kela innostui countrymusiikista.

– Halusin haastaa itseni musadiggarina ja mietin, mikä on mielestäni paskinta musiikkia ikinä: country. Menin levy-kauppaan, ostin Willie Nelsonin kokoelman ja pistin levyn soimaan. Hyvin nopeasti huomasin pitäväni siitä, ja halusin

perehtyä countryyn tarkemminkin. Aloitin perusjutuista eli siirryin Johnny Cashiin. Siihen aikaan Cashilta oli julkaistu ensimmäinen American Recordings -albumi, jossa oli pelkkä mies ja kitara synkkine tarinoineen. Olin myyty.

Kelaa kiehtoi countrymusiikissa tarinoiden selkeys ja ytimettyys. Korulauseet oli riisuttu pois, mentiin suoraan asiaan ja puhuttiin asioista niiden oikeilla nimillä.

– Aloin hyvin nopeasti pohtia, pitäisikö minunkin kirjoittaa jotakin tällaista. Toinen suuri oman äänen löytämiseen johtanut tekijä oli vastareaktio silloista kotimaista musiikkia kohtaan. Kun kuuntelin radiossa soivia biisejä, hyvin usein minulla ei ollut pienintäkään käsitystä siitä, mistä biisissä laulettiin. Se oli suomea, ymmärsin sanat, mutta en ymmärtänyt, mitä biisillä yritettiin kertoa. Tuskastuin kuulijana ja mietin, miksei kukaan tee sellaisia biisejä, joita tyhmempikin tajuaa. Päätin, että yritän tehdä niitä itse.

Mitä kauemmin ja enemmän biisejä tekee, sitä vaikeammaksi se Kelan mielestä muuttuu. Biisien kirjoittamisesta ei ole missään vaiheessa tullut rutiinia, vaan jokainen albumi on edellistä työläämpi.

– Viimeisin levyni oli jo niin suuri ponnistus ja voimainkointo, että sen jälkeen ajattelin, että en tee enää yhtään levyä, tämä on ihan liian raskasta.

Kelan biisit saavat lähes poikkeuksetta alkunsa kertosa-keestä. Kun kertosa on valmis, biisin muusta sisällöstä ei välttämättä ole vielä minkäänlaista ajatusta. Kertosa saattaa avata idean siitä, millaiseksi säkeistöjä kannattaa lähteä rakentamaan, mutta läheskään aina näin ei ole.

– Saatan elää pitkäänkin pelkän kertosa-keistön kanssa. Säkeistöihin voi olla korkeintaan melodia, jota hieman tunnustelen ja joka soi minulla jatkuvasti päässä. Välillä sanoitus saa

alkunsa yhdestä sanasta. Tämä yksittäinen sana ei välttämättä vielä edes tarkoita mitään, mutta lukitsen sen tiettyyn kohtaan biisiä, ja lähdän sitten rönsyilemään sen ympärille. Tämä on ehkä se tyypillisin biisinkirjoitustyylini.

Välillä Kelalle tulee selkeä biisi-idea. Uudemmista biiseistä näin on saanut alkunsa esimerkiksi ”Ilves”. Kela tiesi tarkalleen, mistä aiheesta hän halusi kirjoittaa tarinan.

– Tämä on tietysti hieman hedelmällisempi tapa toimia, kun on jo jonkinlainen visio. Voisi melkein sanoa, että tällöin on jo puolet työstä tehty. Edellä mainittu tyyli on hieman tyhjästä nyhjäisemistä.

Biisin valmiiksi saattaminen on lähes aina pitkä prosessi, jonka aikana Kela elää biisin kanssa kaiken valveillaoloaikansa.

– Saan hetken rauhan, kun nukahdan, sillä uniin biisit eivät ole toistaiseksi tulleet. Valveilla ollessani ne eivät jätä miina rauhaan. Pahimmillaan minulla on valmis sanoitus, josta puuttuu vain yksi rivi tai jopa yksi sana, ja sitten homma seisahtuu useaksi viikoksi. En saa iltaisin unta, kun asia pyörii mielessä. Tiedän, että tällaisissa tilanteissa pitäisi jättää biisi sivuun, ruveta työstämään jotakin muuta ja palata biisiin myöhemmin, mutta en vain pysty siihen. Kun otan jonkun biisin työn alle, teen sen valmiiksi, oli se miten mahdotonta tahansa. Vasta sen jälkeen voin siirtyä seuraavaan biisiin.

Monesti biisien tekeminen on kirjoittamista ja uudelleen kirjoittamista. Joskus Kela kirjoittaa tekstin valmiiksi ja toteaa pystyvänsä parempaan. Hän myöntää olevansa melkoinen perfektionisti: biisi pitää pystyä allekirjoittamaan kokonaisuutena ennen sen julkaisua. Pöytälaatikkoon biisejä ei jää tästä nimenomaisesta syystä: kun Kela ottaa biisin työn alle, hän tietää jo siinä vaiheessa, että kun hän onnistuu sen kanssa, biisistä tulee albumi- ja julkaisukelpoinen.

Nummela ★ Juppihippipunkkari ★ Joutsenlaulu ★ Hetken tie on kevyt ★

Jokainen kuulija ymmärtää laulun sanat omalla tavallaan. Mutta mitä sanoitusten tekijä mahtoikaan ajatella niitä tehdessään? Tässä kirjassa tunnetut lauluntekijät muistelevat kuuluisien kappaleidensa syntyä ja kertovat sanoitusten taustasta.

Mukana ovat Anssi Kela, Ilkka Alanko, Jussi Hakulinen, Edu Kettunen, Pauli Hanhiniemi, Pelle Miljoona, Heikki Salo, Tero Vaara, Jarkko Martikainen, Knipi, Jussu Pöyhönen, Otto Grundström, Kauko Röyhkä, Tommi Läntinen, Sari Peltoniemi, Samuli Putro, Jore Marjaranta, Pate Mustajärvi, Kalle Ahola, Juha Lehti ja Jukka Takalo.

Jotkin näistä biiseistä ovat saattaneet syntyä yhdessä tuokiossa, toiset kuukausien kehittelyjen tuloksena. Joka tapauksessa ne ovat onnistuneet tavoittamaan jotain, mikä on ikuistanut ne suomalaisen populaarimusiikin historiaan.

ISBN 978-952-376-103-2

kl 99.1

www.bazarkustannus.fi

Suomen kestä ★ Olla ilman sadettajaa ★ Miten pelko lähtee ★ Elppää yötä ja huomenta ★ Vuimeisella rannalla ★ Suomirokkia ★

Skene tää hyppä ★ Piteuveli ★ Mottaotille on kuurna ★ Mavvakuu ★ Mitä yhdeksi näbbyneeksi aydtämeiti ★ Launalle ★

Valmi launvaidotomille ★ Matvasta ★ Pitäkunainna? ★ Olla Olorosa ★